

Santiago Carrillo Suarez

Een van de twee grote figuren van het Spaanse communisme is op 18 september 2012, op de leeftijd van 97 jaar, te Madrid overleden. De andere was Dolores Ibaruri ("La Pasionaria") die ook te Madrid, maar dan al op 12 november 1989, was overleden. Met het overlijden van Santiago Carrillo draait zich een van de meest roemrijke bladzijden om van de rol die de Communistische Partij van Spanje (Partido Comunista Español – PCE) sinds de jaren '30 in Spanje en op de internationale scène gespeeld heeft.

Het leven van Santiago Carrillo vermengt zich gedurende meer dan 50 jaar met dat van Spanje. Hij heeft de Burgeroorlog (1936-1939), het lange verblijf in de clandestiniteit (1939-1977) en de terugkeer naar de democratie (in juni 1977) gekend.

Geboren op 18 januari 1915, te Gijón, in de provincie Asturië, verhuist hij met zijn familie naar Madrid, waar zijn vader nationale syndicale verantwoordelijkheden opnam bij de socialistische vakbond, de *Unión General de Trabajadores* (UGT).

Carrillo werkte als leerjongen in een drukkerij en zeer vroeg engageerde hij zich in de politiek. Hij sloot zich aan bij de socialistische jongeren en bij de UGT, en wordt, negentien jaar slechts, secretaris van de socialistische jongeren (*Juventudes Socialistas – J.J.SS*). In 1934 neemt hij deel aan de revolutionaire gebeurtenissen in de Asturias, wat hem anderhalf jaar in de gevangenis oplevert. Hij zal na de overwinning van het Volksfront (*Frente Popular*) in februari 1936 bevrijd worden.

De ontketening van de Burgeroorlog door de militaire opstand van generaal Francisco Franco in juli 1936 versnelt het opnemen van verantwoordelijkheden door de jonge

Carrillo. In november 1936 treedt hij toe tot de Communistische Partij. Hij brengt door onderhandelingen de vereniging van de socialistische en communistische jongeren tot stand, en leidt vanaf januari 1937 tot het einde van de oorlog in april 1939 de machtige Verenigde Socialistische Jeugd (*Juventudes Socialistas Unificadas – JSU*). Op het hoogtepunt van haar ontwikkeling en invloed telde de JSU meer dan 250.000 leden. In 1937 treedt Carrillo toe tot het Politiek Bureau van de PCE.

Na de overwinning op de republikeinen door de Spaanse fascisten en hun Duitse en Italiaanse bondgenoten, wordt Carrillo belast met het reorganiseren van de PCE in Spanje. Als verantwoordelijke voor de Partij in Spanje moedigt hij de acties aan van de communistische militanten in de massa-organisaties, op de eerste plaats de vakbonden die onder controle van het Francoregime staan. Dit heeft vanaf de jaren '50 het ontstaan tot gevolg van de Vakbond van de Arbeiderscommissies (*Confederación Sindical de Comisiones Obreras – CC.OO*) en van de grote arbeidersstrijd tegen het regime.

Tijdens het Vijfde Congres van de PCE, dat in Tsjechoslovakije in 1954 plaatsvond, begint Carrillo met de democratisering van de Partij en publiceert hij een artikel in het tijdschrift *Nuestra bandera* ("Onze vlag") over de noodzaak om een politiek van "nationale verzoening" na te streven. In 1960 wordt hij tijdens het Zesde Congres tot Algemeen Secretaris in de plaats van Dolores Ibarruri verkozen, die tot haar overlijden in 1989 Voorzitter van de PCE wordt.

Onder zijn verantwoordelijkheid wordt de organisatie de oppositiekraacht die het meeste oorlog voert tegen het Francoregime. De stakingen en de manifestaties nemen uitbreiding en verbreiden zich overal op het Spaanse grondgebied. Mijnwerkers van Asturië en van León, fabrieksarbeiders uit Barcelona en omgeving, studenten, universitair opgeleiden, Andalusische boeren, textielarbeiders, alle regio's dagen om beurten de dictatuur uit. De golf van arrestaties is zodanig dat de justitie er niet meer slaagt om tot veroordelingen te komen. De repressie is wreed en blind. Men arresteert zonder onderscheid communisten, sociale christenen, tegenstanders van alle slag. Duizenden arbeiders gaan in ballingschap.

De organisatie van de PCE vormt zich of ontwikkelt zich verder in diverse landen van Europa, waaronder België.

Na de invasie van Tsjechoslovakije in 1968 door de tanks van het Warschaupact neemt de PCE afstand van de Sovjet Unie en begint Carrillo aan een toenadering met verschillende Westerse communistische partijen, waaronder de PCI van Enrico Berlinguer en de PCF van Georges Marchais.

Op 20 november 1975 sterft de Spaanse dictator Francisco Franco.

De Spaanse oppositie tegen het Francoregime, dat zich rond twee democratische platformen had gevormd, maakte vooreringen in de toenaderingspogingen voor de democratisering van het land.

Carrillo keert op het einde van 1976 clandestien naar Spanje terug. Hij tracht de legalisering van de PCE door te drukken en begint gesprekken met de regering van Adolfo Suárez. Hij biedt garanties voor de erkenning van de monarchie en de aanvaarding van de nationale vlag.

In maart 1977 heeft te Madrid een reünie van drie partijen – de PCF, de PCI en de PCE – plaats om de fundamentele lijnen te “officialiseren” van wat als eurocommunisme zal omschreven worden. In datzelfde jaar schrijft Santiago Carrillo zijn boek *Eurocommunisme en Staat*.

De eerste algemene democratische verkiezingen sinds februari 1936, hebben plaats op 15 juni 1977. Santiago Carrillo wordt tot afgevaardigde voor Madrid verkozen. De PCE-lijst behaalt 9,33 procent van de stemmen en 19 afgevaardigden.

Carrillo wordt in 1979 – de PCE behaalt dan 10,77 procent en 23 afgevaardigden – en in 1982 herkozen.

Tijdens de verkiezingen van 28 oktober 1982 behaalt de Socialistische Partij (*Partido Socialista Obrero Español* – PSOE) de absolute meerderheid en stort de PCE in elkaar. Met 4,02 procent en 4 afgevaardigden wordt Santiago Carrillo binnen de partijleiding in moeilijkheden gebracht. Begin november wordt hij verzocht om afstand te doen van het Algemene Secretariaat, waar hij in 1960 was toegetreden.

De nieuwe generatie verantwoordelijken van de PCE die weinig betrokken was bij het werk in de clandestiniteit dat vanuit het buitenland gedurende de donkere jaren van de dictatuur gerealiseerd werd, neemt de teugels in handen en komt regelmatig in conflict met de oude leiding, onder wie Santiago Carrillo. In april 1985 werd de man die gedurende een 50 jaar zoveel had bijgedragen om het communistisch ideaal van de Spanjaarden te beschermen, uit de PCE verbannen, samen met 18 andere kameraden.

Tijdens de verkiezingen van 1986 presenteert de PCE als communistische partij geen kandidaten meer. De communisten van de PCE worden voortaan binnen de coalitie van “Verenigd Links” (*Izquierda Unida*) gepresenteerd.

Santiago Carrillo die zeer sterk de PCE naar de democratie gebracht heeft, is er niet in geslaagd om zijn plaats te vinden in de nieuwe context die na de eerste democratische verkiezingen gecreëerd werd. Zijn poging om in 1986 een nieuwe partij te construeren, de PTE-UC (*Partido de los Trabajadores de España - Unidad Comunista*) was een mislukking. De PTE-UC sloot zich aan bij de Socialistische Partij, zonder Carrillo, die besloot om zijn politiek engagement binnen een formatie op te geven.

De twintig laatste jaren van zijn leven wijdde hij aan het schrijven (een tiental werken), aan bijdragen in de pers, radio en TV.

Op 19 september 2012 brachten meer dan 30.000 mensen hem een laatste groet in het auditorium *Marcelino Camacho*, in de zetel van de Vakbond van de Arbeiderscommissies in Madrid, om hulde te brengen aan een van de personen die unanimitieit in de Spaanse politieke klasse bracht en om zijn bijdrage aan de komst van de democratie in Spanje te erkennen, en dit zonder haat of revanchistisch geweld.

Voor vele Spanjaarden is Santiago Carrillo een visionair geweest die zijn tijd vooruit was. Voor anderen is hij de verantwoordelijke geweest voor de mislukking van republikeinse ideeën en de electorale nederlaag van de communisten vanaf de verkiezingen van 1982.

Voor allen was hij een grote Spaanse politicus die onophoudelijk gestreden heeft ter verdediging van zijn overtuigingen, voor de democratie en het socialisme.

(25 november 2012)

ML

(een actief militant van de PCE, en vrijgestelde van de georganiseerde arbeidersbeweging in Wallonië)

(vertaling: Guy Quintelier)